

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac ex probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniæ Agrippinæ, 1707

Q. 40. Quid sit unum motivum elidi ab altero, & quandonam hoc fiat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42634

261

Q. 40. Quid sit unum motivum elidi ab altero opposito, & quando nam hoc fiat. R.

§. I. Tum dicitur unum motivum elidi, si propter alterum oppositum amittat vim permovendi intellectum ad prudentem assensum, v. g. si unus testetur Cajum priore anno esse mortuum, & tres alii fide dignos testentur se hoc anno vidisse vivum, testimonium primi eliditur.

262

§. II. Motivum aliàs probabile eliditur per motivum certum illi oppositum, hinc si sententia aliqua hætenus fuit probabilis, nunc autem contra eam inventæ sint rationes evidentes, vel ab Ecclesia declarata sit esse falsa, omnis probabilitas eliditur, quia motivum non ampliùs aptum est determinare intellectum ad prudentem assensum.

263

§. III. Motiva opposita incerta & dissimilia non elidunt se perfectè: *Probat*ur, imprimis ex S. Aug. Epist. II7. c. 3., ubi disputat, an quotidie sit communicandum; pro parte negativa adducit, quòd magis expediat se certis tantùm diebus tantò meliùs disponere; pro affirmativa, quòd quotidie peccemus, hinc quotidie indigeamus medicinà: concludit, ut faciat quisque, quod piè credit faciendum: ergo agnoscit pro utraque parte manere sufficiens motivum ad honestè operandum, & consequenter unum non elidi ab altero. Idem docet Cap. in *Canonicis*, dist. 19. ubi loquens de receptione Scripturarum Canonicarum ait, *in eis, quæ non accipiuntur ab omnibus, (Ecclesiis) præponat eas, quæ plures gravioresque accipiunt, eis, quæ pauciores minorisque auctoritatis Ecclesia tenent: si autem alias invenerit à pluribus, alias à gravioribus haberi, quanquam hoc inveniri vix possit, aequalis tamen auctoritatis esse habendas puto: ubi manifestè docet, quòd motiva auctoritatis, unum propter plures*

plures numero sed non ita graves, alterum propter graviores sed numero pauciores, se mutuò non elidant, sed maneant æqualiter fortia: Deinde idem evincunt omnia argumenta allata à n. 239. Præterea id probat experientia, nam qui tentatur in fide, experitur se trahi motivis, tum ad assensum tum ad dissensum, & licet agnoscat motivum fidei censerì debere majus, tamen etiam experitur se propter motivum oppositum posse motivo fidei dissentire, fierique positivè infidelem: & idem est de illo, qui potest vel bene vel malè judicare de proximo, experitur enim se utroque trahi, & posse utroque permoveri, si voluntatis imperium accedat, ergo evidens est, quòd ejusmodi motiva incerta & dissimilia se mutuò non elidant: *Ratio* à priori est, quia motiva dissimilia mutuò se excedunt secundùm quid, id est, unum habet aliam specie vim & rationem movendi, quam non habet, & cui directè non opponitur alterum, ideo enim dicuntur dissimilia, ergo non potest unum perfectè elidi per alterum, quia nempe in singulis manebit illa specie diversa & quasi disparata vis ad movendum intellectum; quod maximè valet, si nesciatur, quodnam sit absolute potentius, nam vis utriusque videbitur vim sui oppositi excedere, ergo manifestum est vim neutrius elidi. *Conf.* nam si motiva majora elidunt minora, ergo sententia, pro qua sunt motiva majora, erit certa quodammodo & altera improbabilis, quod est contra suppositum, nam loquimur de conflictu probabilioris cum probabili.

§. IV. Motiva tamen ejusmodi opposita se imperfectè elidunt, hoc est, hoc & illud minùs movet in præsentia sui contrarii, uti experientià constat, plus enim moverent singula, si solitariè cognoscerentur, licet utrumque adhuc sufficienter moveat in

ordine ad persuadendum intellectum : & in hoc concursu motivorum fundatur libertas opinandi quoad speciem, sive assentiendi & dissentiendi, prout accesserit impulsus ex parte voluntatis, uti iterum probat experientia, & dicitur à n. 398. & 414.

265 §. V. Motiva similia & æqualia se perfectè elidunt, id est, si vis movendi unius sit æqualis vi movendi alterius, & ob similem ac sibi mutuo directè oppositam rationem moveant, neutrum retinet vim simpliciter permovendi intellectum, quia quidquid affertur pro una parte, cognoscitur habere aliud æquale prorsus simile contrarium, ergo intellectus fiet immotus, sicuti si duo pondera planè similia sint in lancibus, aut si duo equi æquè fortes trahant in oppositas partes, reddunt libram vel currum immotum : hoc tamen non obstante poterit voluntas imperare assensum ad unam partem præ altera, sed quia ex parte intellectus neutrum motivum in hoc concursu erit sufficiens, assensus non erit rationabilis sed imprudens ac merè voluntarius.

266 §. VI. Motivum minus, si sit simile, id est, ejusdem rationis, & directè oppositum motivo majori, ab hoc eliditur, uti sequitur ex jam dictis, & exemplum datum est n. 261. ; notari tamen debent dicta à n. 243. & dicenda à n. 398.

267 *Objicies.* Hic actus est probabilis, *omnis mater diligit filium*, iste est improbabilis, *læsus diligit lædentem*, ergo si hæc motiva probabilitatis, quamvis dissimilia, se non elidant, hic actus, *mater læsa diligit filium lædentem*, erit probabilis & improbabilis. *R.* iste actus, *læsus diligit lædentem*, est improbabilis, per se loquendo & plerumque, c, in omnibus circumstantiis & semper, n, nam si sit de subjecto maximè disposito ad diligendum, uti est mater, ex hoc motivo, quia persona læsa est mater, poterit esse proba-

probabile, quòd nihilo-minus amet filium laden-
tem. Suppositis dictis fit,

Q. 41. *Quibus argumentis probetur licitum esse
sequi opinionem probabilem relictà probabiliore.* R. 268
seqq.

§. I. Auctoritate SS. Canonum & Pontificum :
nam Cap., *Ego solis*, dist. 9. expresse dicitur ex S.
Aug., rationes probabiles sufficere ad regulandum
judicium prudens; Cap., *sicut quadam*, dist. 14. ex
S. Leone dicitur, *In his, quæ vel dubia fuerint vel
obscura, id uoverimus sequendum, quod nec praece-
ptis Evangelicis contrarium, nec decretis SS. PP.
inueniatur aduersum*; ex quo textu hanc sententi-
am probat S. Anton. apud *Ess.* in app a. 159., similiter
Inn. III. cap. *Inquisitioni* de sent. excom., de con-
juge credente matrimonium esse invalidum, ait,
*Cum conscientia pulsat animum ex credulitate pro-
babili & discreta, quamvis non euidenti, reddere
potest sed petere non potest debitum*: Cur autem pe-
tere non possit, putat *Arr.* esse ob hanc ipsam pro-
hibitionem Ecclesiae; *Sanch.* & alii putant etiam
posse petere, si bonâ fide contraxerit, potestque vi-
deri de matr. l. 3. d. 41. à n. 45 & totâ d. 44. Item
Ess. a. 179. Plures etiam Pontifices processisse se-
cundum opinionem sibi visam minùs probabilem,
ostendit *Carden.* in 1. crisi d. 15. c. 2. a. 7., sufficit,
quod testatur *D. Sot.* in 4. dist. 27. q. 1. a. 4, nem-
pe *Adrianum VI.* propter unius *Cajetani* auctori-
tatem & contra propriam opinionem dispensasse in
matrimonio rato.

§. II. Communi consensu DD., nam ex omni
etate, statu, conditione afferri possent pro hac sen-
tentia Auctores typo editi plures quam 160. teste
Arfd. T. 2 p. 2. tr. 1. c. 1. princi. 17. & c. 2., *Teril.*
hic q. 22. citat eorum 200. plerosque à se inspectos: